

Morten Østergaards tale på Folkemødet på Bornholm

11. juni 2015

"Der må ikke spørges, hvor sejren lettest vindes, men hvor den betyder mest." Sådan skrev Ove Rode i Politiken for mere end 110 år siden, da Radikale Venstre var under stiftelse. Jeg synes, at det er blevet utroligt aktuelt, når man betragter den valgkamp, som vi nu er blevet en del af og som kører på de sidste takter. Fordi politik kan ikke reduceres til et spil skak eller stratego. Til statistik eller til meningsmålinger. Politik handler om mennesker. Mennesker af kød og blod. Og det valg, som danskerne reelt skal træffe, er, om man synes, vi skal føre en politik, der er baseret på kortsigtet populisme, eller om vi skal tage ansvar for fremtiden.

Forleden dag fulgte jeg – sikkert ligesom mange andre – debatten mellem de to statsministerkandidater, og jeg noterede mig, at Lars Løkke Rasmussen i diskussionen om asylansøgere og udlændingepolitikken i Danmark lidt hånligt sagde til Helle Thorning-Schmidt: "I har lempet i udlændingepolitikken, og din vicestatsminister er stolt af det."

For ti år siden kom jeg i folketinget, og noget af det første, jeg arbejdede med som radikal integrationsordfører, var de asylbørn, der sad i de danske asylcentre i årevis. Børn som fejrede 10-års fødselsdag uden at have prøvet andet end at leve i et dansk asylcenter. Forleden, da jeg beskrev de minder på min Facebook side, var der en pige, der skrev om, hvordan hun var kommet til Danmark med sine forældre, da hun var fire år, og boede i et dansk asylcenter for mange år siden. Hun kunne ikke forstå, hvordan nogen kunne tale hånligt om de forbedringer, der var sket siden da. Hun havde en oplevelse som fireårig af at bo et sted, hvor hun ikke turde gå på toilettet om natten, fordi hun var bange for de mænd, der så voldsfilm længere ned ad gangen i overfyldte værelser, og derfor tissede i sengen i stedet for. Hun har fået en tilværelse i Danmark. Hendes familie har fået en tilværelse i Danmark. Og som hun skrev: "Mine små søskende er heldigvis for små til at huske, præcis hvordan det var."

Så derfor: Ja, Lars Løkke Rasmussen, Gu er jeg da stolt af de forbedringer, vi har lavet i det danske asylsystem!

Vi har en anden udlændingepolitik i dag. En ny balance. Den udlændingepolitik, vi har ført, er ikke skrevet ud af det radikale principprogram og 110 procent radikal, men der er sket mange forbedringer. Vi har afskaffet pointsystemet for familiesammenføringer, hvor staten med det flertal, der var før sidste valg, havde inviteret sig selv helt ind i soveværelset hos danskerne for – på en vægt over nytte-værdi – at afgøre, hvis ægtefæller der var tilpas nyttige til, at de kunne

få lov til at bo i Danmark. Det har vi afskaffet. Og endda med et bredt flertal. Vi har lettet vejen til bedre integration ved at gøre vejen til permanent ophold og statsborgerskab lettere. Vi har forbedret asylsystemet. Vi har afskaffet starthjælpen.

De her ting, de er blevet skrevet op på en liste over 31 lempelser. Jeg ved ikke, hvad det er med de der ord: stramninger og lempelser. Jeg synes, det er 31 forbedringer. Men jeg synes i øvrigt, at man glemmer, at det i virkeligheden måske snarere er 40 eller 45 forbedringer, hvis man skal tælle lovændringer. Og jeg har selvfølgelig tænkt lidt over, hvordan det kan være, at hvis man nu er så utilfreds med den udlændingepolitik, vi har ført i regeringen, hvorfor så egentlig underdrive, hvad vi har gjort? Men det kan jo være fordi, at Venstre har stemt for en masse af de forbedringer, vi har lavet.

Kan I huske syvårige Im Nielsen fra Aabybro? Det var hende, hvis danske stedfar døde af kræft, og hvor hun efter de gældende regler blev henvist til et liv i Thailand. Hun havde større tilknytning til det, for hun var kun 7 år, og derfor havde hun ikke levet længe nok i Danmark. Hele Danmark var i oprør. En ledende politiker sagde: "Det her handler ikke om en politisk sejr. Det handler om at have retfærdighed i systemet. Hun skal bare hjem." Ved I, hvem der sagde det? Det sagde Inger Støjberg, politisk ordfører for Venstre. Og derfor stemte de selvfølgelig også for den lovændring, og det er måske også derfor, den ikke tæller med i deres opgørelse, selvom det uretteligt er en lempelse, hvis man vil tale i de termer - men en forbedring for alle os, der bare ønsker retfærdighed i systemet.

Vi har flyttet hegnspælene 45 skridt fremad. Ofte i bredt samarbejde i Folketinget. Mange gang med Venstre. Og jeg kan love jer, at jeg står solidt med hånden på den hegnspæl, som ikke skal rykkes tilbage.

I år har vi blandt mange mærkedage også fejret 70-året for Danmarks befrielse. Der var en mindegudstjeneste i Domkirken, hvor en række af de tilbageværende frihedskæmpere var til stede. Inden den gik i gang, gik jeg rundt og snakkede med nogle af dem, og en af dem kom og trak mig i frakkeærmet og sagde: "De der flygtninge, kan I ikke godt gøre noget mere for dem?". Det var en af dem, der satte livet på spil, for at vi i dag kan leve i frihed i Danmark. En som nu har nået en alder, hvor man med rimelighed kunne sige, at han måske har gjort sit. Vi er jo i hvert fald alle sammen er stolte af at kunne bære den arv, som han og hans fæller skabte i os som en del af den danske historie. Jeg synes, det er storsind, at sådan en mand i dag stadigvæk kærer sig om dem, der er på flugt. Dem der må flygte for at leve. Dem der har det sværest i verden.

I 1951 underskrev Danmark som det første land flygtningekonventionen. I dag skal vi opleve partier, som seriøst mener, at vi bør overveje at opsigte den eller i hvert fald udfordre den – som det hedder.

Jeg kan ikke selv huske det, men jeg har læst mig til det: i 1956 besatte Sovjetunionen Ungarn, og 200.000 flygtninge blev fordrevet. Dengang tog vi imod i Danmark. Med åbne arme og med

vores hjertevarme. Det var ægte storsind. Det var det rigtige Danmark. I dag er der flere flygtninge i verden end på noget tidspunkt siden 2. Verdenskrig. Og vi kan ikke stikke hovedet i busken og foregøgle os selv, at vi påvirker det med den ene eller den anden ændring i den danske udlændingelovgivning. Det er ikke dansk. Det er ikke det velkendte danske storsind. Det er bare helt simpelt småligt.

Der er ikke nogen, der står på stranden i Libyen og sætter deres liv på spil i faldefærdige joller hen over middelhavet efter nøje at have studeret Karnovs lovsamling for, hvilke vilkår, der byder sig til, hvis de skulle komme til et lille land i det nordlige Europa. Det er folk, der flygter fra noget. Jeg har selv på vegne af Europarådet været rundt og besøge de modtagecentre. Blandt andet på Lampedusa, hvor vi alle sammen ser de frygtelige billeder fra, når de skibsbrudne bliver bragt ind på den lille ø syd for Sicilien. Set mennesker, udmattede af flugten, bære deres små børn fra borde i håbet om nu at være kommet til et trygt sted.

Der er masser af diskussioner, og tal og fakta flyver gennem luften. Virkeligheden er, at vi får den samme andel af de flygtninge, som vi har gjort. Der er bare flere af dem, end der har været i rigtig, rigtig mange år. Derfor, Lars: Det her er ikke "Skæg med tal". Det her handler om mennesker. Mennesker af kød og blod. Mennesker, der er på flugt. Præcis som de mennesker, vi er stolte af i Danmark at have hjulpet under anden verdenskrig. Dengang det var Danmark, man skulle flygte fra for at leve.

I December besøgte jeg Jordan og Libanon, nærområderne til det FN kalder den største flygtningekatastrofe nogensinde, nemlig i Syrien. Det var en flygtningelejr med 80.000 beboere. På størrelse med Aalborg. Hver uge fødes 75 børn i den flygtningelejr, og man er i gang med at lave permanent kloakering, for man ved godt, at det er en situation, som kommer til at stå på i lang tid. Jeg talte med dem. Jeg hørte om de oplevelser, de har haft efter at have boet i et land og haft en tilværelse, som næsten fra den ene dag til den anden blev til et bestialske voldsorgie. Det de drømte om, det var at komme hjem. Hjem til deres hus. For manges vedkommende hjem til den jord, de havde dyrket og levet af. Til det arbejde, det liv, den uddannelse, de havde taget, før deres verden brød i brand, og de tog på flugt.

Jeg synes, vi skal passe på, at den danske valgkamp ikke udvikler sig til en rituel stammedans på de menneskers ulykkelige skæbne.

Men storsindet trives i Danmark. Det findes alle vegne. Da man på Samsø hørte, at man havde problemer med at finde indkvartering til de mange asylansøgere, der kom, så stimlede det lokale erhvervsliv og borgerne sammen og fik genåbnet højskolen og fik meddelt de danske udlændingemyndigheder og Røde Kors, at her var et asylcenter, der var klar. På 14 dage blev der åbnet asylcenter på den nedlagte højskole på Samsø. Der var et stort borgermøde, og den største diskussion var, hvad Facebook siden for venskabsforeningen til asylcenteret skulle hedde. Dét er storsind. Det er det danske storsind, som vi har trukket veksler på så mange gange i historien.

Og i Halsnæs, hvor mennesker åbnede deres hjem for at huse en flygtning. For at give nogle unge mennesker et andet liv, end det de havde været vant til, efter en lang periode på flugt. Der var der også storsind.

Og i Sønderborg, hvor lokale erhvervsfolk med Jørgen Mads Clausen i spidsen viste mig rundt på asylcenteret og forklarede, hvordan de var ved at finde ud af, hvem der kunne hvad, så de kunne gå til hånde. Uanset om det var i den lokale fødevaresektor og landbrug, eller om det var på fabrikken i Nordborg, som vi alle sammen kender og betragter som et særligt gode for Danmark.

Og så i går i København, hvor jeg besøgte et værested for asylansøgere, hvor de kunne komme og møde de hundreder af frivillige, som mødes bare for at snakke sammen og skabe en anden tilværelse end det lejlighedsliv, som asylansøgere har, ind til de kommer ud i en kommune. Den varme, der mødte mig der – både fra asylansøgerne, som jo er taknemmelige, og fra de frivillige, som brugte noget af deres fritid på at skabe nogle andre billeder af Danmark, end det man kan opleve i et asylcenter – var slående. Men det allermest slående var, at hele mentaliteten var, at man ville give noget tilbage. At asylansøgerne brændte for at give noget tilbage. Nogle af dem sagde: ”Jeg har læst på et skilt, at udlændinge skal arbejde, hvis de kommer til Danmark. Ja tak, hvor må vi begynde?” For dét var jo det, de drømte om: at få lov til at komme i gang, bruge deres hænder og deres hoveder.

Jacob Haugaard har engang sagt, at hvis arbejde er sundt, så giv det til de syge. Det er måske trods alt en stramning, men det er i hvert fald sådan, at hvis man tvinger mennesker til at være i lediggang, til at være passive, så bliver de syge. Det har vi prøvet i Danmark med de afviste irakiske asylansøgere, og det virkede ikke.

Det, som dem, der kommer her, drømmer om, er at få lov til at give noget tilbage. Det er det, de gerne vil. Der var ikke ét spørgsmål til kontanthjælp eller starthjælp eller integrationsydelse. Der var et andet spørgsmål: ”Kan vi ikke i det mindste få lov til at være frivillige på et plejecenter og gøre noget for jeres ældre?” Det var dét, de mennesker gerne ville. Og det er dét, som er det storsind, der trives så mange steder i Danmark, og som gør mig stolt af at være dansker.

Masser af udlændinge arbejder i Danmark. Det er drømmen for dem, der lige er kommet hertil, og det er måske endda ærindet for mange af dem, der er her. Og derfor tror jeg, det må undre mange at høre en politisk debat, hvor man med et håndslag siger: ”Når det handler om jobskabelse i Danmark, så kan vi da ikke tælle job med, som er gået til udlændinge!” Hvorfor kan vi ikke det? Vi har da et ønske om, at dem, der er her, arbejder. Hvorfor skal de så ikke tælle med? Hvorfor skal udlændinge kun tælle med i kriminalitetsstatistikken eller i kontanthjælpsstatistikken men ikke i beskæftigelsesstatistikken?

Jeg har en god ven, der er afrikansk gift, og hans kone sagde på baggrund af den her debat: ”Skulle vi ikke overveje at flytte hen et sted, hvor jeg tæller med?”

Udlændinge i Danmark er på mange leder og kanter en ressource. Der er også mange, som ikke er det endnu, men som brænder for at blive det. De er ikke en pestilens.

Jeg besøgte Tingbjerg i den her uge, og jeg fik en T-shirt af nogle drenge, der har startet et lille firma, hvor de sælger T-shirts i en anti-mobbe kampagne. De ville ønske, at deres historie også blev fortalt, når vi taler om de udsatte boligområder i Danmark, så de ikke kun skal høre om Tingbjerg, når der sker ulykker, og når folk opfører sig forkert.

Når erhvervsfolk fra nogle af de største virksomheder i Danmark i dag siger til os politikere: ”Nu må I holde op. Det nytter ikke noget, at I gør vores udenlandske kollegaer og medarbejdere til problemet. De flygter herfra. Vi mister muligheder for at fastholde arbejdspladser – også for alle dem af os, som måske er født her, og som har været her i mange generationer.

Valgkampens udgangspunkt er på den måde ikke bare skævt. Det er også skadeligt. Og derfor er der brug for – måske mere end nogensinde – at vi ikke spørger os selv, hvor sejren lettest vindes, men hvor den kan gøre den største forskel. Brug for, at der er nogen, som vil være bolværk mod kortsigtet populisme. Nogen som vil genkalde fornemmelsen af det danske storsind, som så mange gange i historien har gjort en forskel. Stolte danske traditioner for at hjælpe mennesker i nød. Frem for en diskussion om, hvorvidt at vi skal finansiere fremtidsvelfærd i et af verdens rigeste lande ved at skære ned på vores bistand til verdens allerfattigste.

Vi er klar til at tage ansvar for fremtiden i Danmark. For et Danmark hvor vi passer bedre på hinanden og tager os bedre af dem, der har det svært. Et Danmark hvor vi passer bedre på kloden, og hvor vi kærer os om mulighederne for de kommende generationer. Et Danmark hvor vi tager ansvar for i tide at sørge for, at dem, der har det sværest, får en chance, hvad enten de er født under svære kår i Danmark, eller de lige er kommet hertil. Dét er det velkendte danske storsind. Det skal vi passe på.

Pas godt på hinanden. Pas godt på Folkemødet. Pas godt på Danmark. Det er os selv, der bestemmer.